

ROZDZIAŁ I.

WYMIARY CZASU PRACY

W 2020 R.

Wymiary czasu pracy zmieniają się co roku. Wynika to z rozkładu dni tygodnia i świąt w kalendarzu. W 2020 r. wymiar godzin do przepracowania zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego o 16 godzin i będzie wynosił łącznie 2024 godziny. Ponadto w 2020 r. – inaczej niż w 2019 r. – wystąpią święta przypadające w sobotę i obniżające wymiar czasu pracy o 8 godzin z tytułu każdego z nich. Będzie to 15 sierpnia i 26 grudnia.

Wymiar czasu pracy to liczba godzin, którą pracodawca, z jednej strony powinien, a z drugiej strony może zaplanować pracownikowi do przepracowania w danym okresie rozliczeniowym.

Wymiar czasu pracy nie zależy od systemu czasu pracy lub rozkładu czasu pracy, w jakim pracownik wykonuje swoje obowiązki. Bez względu na system czasu pracy oraz na dni i godziny, w jakich pracownik wykonuje pracę, każdy ma taki sam wymiar w okresie rozliczeniowym. Prawidłowe rozplanowanie czasu pracy, zarówno w ramach stałego rozkładu, jak i zmiennych harmonogramów czasu pracy, zawsze powinno zaczynać się od prawidłowego ustalenia wymiaru.

WAŻNE

Bez względu na system i rozkład czasu pracy wymiar czasu pracy w okresie rozliczeniowym jest taki sam dla każdego pracownika.

1. Obliczanie wymiaru czasu pracy

Obowiązujący pracownika wymiar czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym oblicza się:

Krok 1. mnożąc 40 godzin (tygodniowa norma czasu pracy) przez liczbę pełnych tygodni przypadających w okresie rozliczeniowym;

Krok 2. dodając do otrzymanej liczby godzin iloczyn 8 godzin (dobowa norma czasu pracy) i liczby dni pozostałych do końca okresu rozliczeniowego, przypadających od poniedziałku do piątku;

Krok 3. odejmując od otrzymanej w ten sposób sumy godzin 8 godzin (dobowa norma czasu pracy) za każde święto przypadające od poniedziałku do soboty w danym okresie rozliczeniowym.

PRZYKŁAD 1

Pracownik zatrudniony na pełen etat w 1-miesięcznym okresie rozliczeniowym zwrócił się z prośbą o wskazanie, ile będzie wynosił jego wymiar czasu pracy w styczniu 2020 r. Obliczenie wymiaru, o który zapytał pracownik, należy przeprowadzić następująco:

Krok 1. Mnożymy liczbę godzin pracy w tygodniu (40 godzin) przez liczbę pełnych tygodni w danym okresie rozliczeniowym:

40 godzin × 4 tygodnie pracy (od 1 do 7 stycznia, od 8 do 14 stycznia, od 15 do 21 stycznia oraz od 22 do 28 stycznia) = 160 godzin.

Krok 2. Do liczby godzin w pełnych tygodniach dodajemy liczbę godzin przepracowanych w dniach „wystających” poza pełne tygodnie, które przypadają między poniedziałkiem a piątkiem, przy założeniu, że każdy dzień to 8 godzin:

160 godzin + 8 godzin × 3 dni „wystające”, przypadające od poniedziałku do piątku (29, 30 i 31 stycznia) = 184 godziny.

Krok 3. Od uzyskanej liczby godzin w miesiącu odejmujemy 8 godzin za każde święto przypadające w danym okresie rozliczeniowym od poniedziałku do soboty:

184 godziny – (8 godzin × 2 dni świąt przypadających od poniedziałku do soboty [1 stycznia – Nowy Rok, i 6 stycznia – Święto Trzech Króli]) = 168 godzin.

Wymiar czasu pracy w styczniu 2020 r. wyniesie 168 godzin.

Planując pracę w miesięcznym okresie rozliczeniowym, należy pamiętać, że nie wolno zaplanować jej więcej, niż to wynika z wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym miesiącu, oraz żeby nie planować jej mniej niż obowiązujący pracownika wymiar.

Zaplanowanie wymiaru czasu pracy poniżej etatu jest co do zasady dopuszczalne, jednakże pracodawca, mimo niedopracowania przez pracownika czasu pracy, będzie musiał zapłacić mu wynagrodzenie za pełny miesięczny wymiar.

WAŻNE

Pracodawca nie może planować pracownikowi godzin nadliczbowych.

2. Wymiar czasu pracy a okresy rozliczeniowe

Obliczając wymiar czasu pracy, należy pamiętać, że zawsze ustala się go dla pełnego okresu rozliczeniowego, nie zaś dla poszczególnych miesięcy. Natomiast pełne tygodnie liczymy począwszy od pierwszego dnia okresu rozliczeniowego, a nie zaczynamy liczyć osobno od każdego pierwszego dnia miesiąca. Zatem jeśli np. pierwszy dzień 3-miesięcznego okresu rozliczeniowego to środa, to przez pełne 3 miesiące za tydzień uważamy 7 dni od środy do wtorku.

WAŻNE

Wymiar czasu pracy dla okresu rozliczeniowego dłuższego niż 1 miesiąc należy ustalić dla pełnego okresu rozliczeniowego, a nie dla poszczególnych miesięcy.

PRZYKŁAD 2

Pracodawca chce obliczyć wymiar czasu pracy od 1 stycznia do 31 marca 2020 r. Wyliczenie wymiaru czasu pracy w okresie od stycznia do marca 2020 r. dla pełnoetatowego pracownika zatrudnionego w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym należy przeprowadzić następująco:

Krok 1.

Mnożymy liczbę godzin pracy w tygodniu (40 godzin) przez liczbę pełnych tygodni w danym okresie rozliczeniowym:

40 godzin × 13 tygodni pracy (od 1 do 7 stycznia, od 8 do 14 stycznia, od 15 do 21 stycznia oraz od 22 do 28 stycznia, od 29 stycznia do 4 lutego, od 5 do 11 lutego, od 12 do 18 lutego, od 19 do 25 lutego, od 26 lutego do 3 marca, od 4 do 10 marca, od 11 do 17 marca, od 18 do 24 marca, od 25 do 31 marca)
= 520 godzin.

Krok 2.

Do liczby godzin w pełnych tygodniach dodajemy liczbę godzin przepracowanych w dniach „wystających” poza pełne tygodnie, które przypadają między poniedziałkiem a piątkiem, przy założeniu, że każdy dzień to 8 godzin:

520 godzin + (8 godzin × 0 dni wystających przypadających od poniedziałku do piątku [w tym okresie rozliczeniowym nie ma dni „wystających”, ponieważ okres rozliczeniowy wynosi 13 pełnych tygodni]) = 520 godzin.

Krok 3.

Następnie od uzyskanej liczby godzin w okresie rozliczeniowym odejmujemy 8 godzin za każde święto przypadające w danym okresie rozliczeniowym od poniedziałku do soboty:

520 godzin – 8 godzin × 2 dni świąt przypadających od poniedziałku do soboty (1 stycznia – Nowy Rok, i 6 stycznia – Święto Trzech Króli) = 504 godziny.

Wymiar czasu pracy w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym trwającym od stycznia do marca 2020 r. wyniesie 504 godziny.

Tabela 1. Wymiary czasu pracy w 2020 r. dla pracowników pełnoetatowych w różnych okresach rozliczeniowych

Miesiąc	Wymiar czasu pracy w miesiącu	Wymiar czasu pracy w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym	Wymiar czasu pracy w 4-miesięcznym okresie rozliczeniowym	Wymiar czasu pracy w 12-miesięcznym okresie rozliczeniowym
Styczeń	168 godz.	504 godz.	672 godz.	2024 godz.
Luty	160 godz.			
Marzec	176 godz.			
Kwiecień	168 godz.	496 godz.	672 godz.	
Maj	160 godz.			
Czerwiec	168 godz.			
Lipiec	184 godz.	520 godz.	680 godz.	
Sierpień	160 godz.			
Wrzesień	176 godz.			
Październik	176 godz.	504 godz.	680 godz.	
Listopad	160 godz.			
Grudzień	168 godz.			

Ustalając harmonogramy czasu pracy dla dłuższego niż miesięczny okresu rozliczeniowego, można zaplanować pracę na dowolną liczbę godzin w poszczególnych miesiącach kalendarzowych, ale w taki sposób, aby finalnie w okresie rozliczeniowym zamknąć się w ustalonym wymiarze czasu pracy. Jednak należy przy tym pamiętać o wszystkich pozostałych regułach obowiązujących w zakresie czasu pracy, np. o zachowaniu m.in. norm odpoczynku czy dób pracowniczych.

PRZYKŁAD 3

W dziale IT pracodawca zatrudnia programistów w równoważnym systemie czasu pracy (praca maksymalnie do 12 godzin na dobę), w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym. W związku z prowadzonym projektem wdrożenia systemu komputerowego na styczeń i luty 2020 r. przewidziano duży zakres prac programistycznych, a w marcu 2020 r. już tylko fazę testowania systemu. Z uwagi na wzmożone zapotrzebowanie na pracę w styczniu i lutym 2020 r. pracodawca zaplanował pracownikom następującą liczbę godzin do przepracowania:

- w styczniu – 202 godziny,
- w lutym – 202 godziny,
- w marcu – 100 godzin.

Ponieważ w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym przypadającym od stycznia do marca 2020 r. wymiar czasu pracy wynosi 504 godziny, pracodawca prawidłowo zaplanował harmonogram czasu pracy programistów.

3. Wymiar czasu pracy niepełnoetatowców

W przypadku pracowników niepełnoetatowych wymiar czasu pracy ustalamy, mnożąc ułamek wymiaru etatu, w jakim jest zatrudniony pracownik, przez liczbę godzin pełnego wymiaru etatu w danym okresie rozliczeniowym.

PRZYKŁAD 4

Pracodawca zatrudnia pracownika na 1/4 etatu. Wyliczenie wymiaru czasu pracy w styczniu 2020 r. dla pracownika zatrudnionego w 1-miesięcznym okresie rozliczeniowym na 1/4 etatu wygląda następująco: